

Date: 21stDecember-2024

IJTIMOY PSIXOLOGIYA: GURUHLAR VA IJTIMOY TA'SIRLAR

Sitora Akbarovna Ikromova

Osiyo xalqaro universiteti Dotsenti
(PhD)

Annatsiya: Ijtimoiy psixologiya insonlarning ijtimoiy muhitda qanday o'zgarishlar va ta'sirlar orqali o'z xulq-atvorlarini shakllantirishi, qarorlar qabul qilishda guruhlar va jamiyatdagi aloqalar qanday rol o'ynashi bilan shug'ullanadi. Guruhlar va ijtimoiy ta'sirlar insonlarning hayotiga ta'sir ko'rsatadigan juda muhim psixologik hodisalardir. Insonlar o'zlarining ijtimoiy muhitida qanday qarorlar qabul qilishi, qanday xulq-atvorlarni namoyon etishi va qanday ijtimoiy o'zgarishlarga duch kelishi guruhlarining ta'siri va ijtimoiy psixologik qonuniyatlarga asoslanadi. Ushbu maqolada ijtimoiy psixologiyaning guruhlar va ijtimoiy ta'sirlar sohasidagi asosiy g'oyalari, guruhlarining tarkibi, tuzilishi va ularning inson xulq-atvoriga ta'sirini o'rganish ko'zda tutilgan.

Kalit so'zlar: ijtimoiy psixologiya, guruhlar, ijtimoiy ta'sir, guruh dinamikasi, konformizm, ijtimoiy normativlar, liderlik, jamiyat.

Kirish:

Ijtimoiy psixologiya, odamlarning o'zaro aloqalari va ular orasidagi ta'sirlarni o'rganadi. Insonlar bir-biri bilan doimo o'zaro ta'sirda bo'lib, bu ta'sirlar ularning xulq-atvoriga, qarorlariga, his-tuyg'ulariga va fikrlariga sezilarli darajada ta'sir qiladi. Guruhlar ijtimoiy tuzilmalar bo'lib, ular insonlarning har bir qadamini belgilab beradi. Guruhlar a'zolarining o'zaro aloqalari va jamiyatdagi qoidalar ularning xulq-atvorini shakllantiradi. Shu bilan birga, ijtimoiy ta'sirlar, masalan, konformizm, ijtimoiy ta'sir qilish va guruhning ko'rsatmalariga rioya qilish ijtimoiy psixologiyaning markaziy tushunchalaridir. Guruhlar va ijtimoiy ta'sirlar hayotimizning har bir sohasida, ishda, oilada, maktabda va jamiyatda o'z aksini topadi. Ushbu maqolada guruhlarining ijtimoiy psixologik aspektlari, guruhlarining tarkibi va tuzilishi, shuningdek, ijtimoiy ta'sir va konformizmning ijtimoiy psixologiyadagi o'rni ko'rib chiqiladi.

Asosiy qism:

Guruhlar va guruh dinamikasi

Guruhlar — bu o'zaro aloqalar orqali bog'lanib, bir-biriga ta'sir ko'rsatadigan va birgalikda biror maqsadni amalga oshirish uchun birlashgan odamlar to'plamidir. Guruhlar kichik va katta bo'lishi mumkin, ularning o'ziga xos xususiyatlari, strukturasi va dinamikasi mavjud. Guruhlar psixologik nuqtai nazardan, o'z ichiga o'zaro aloqalar, hamkorlik, ishtirokchilarning maqsadga yo'naltirilgan harakatlari, ijtimoiy normativlar va rasmiy-qoidalar kabi omillarni o'z ichiga oladi.

Guruhlar tarkibidagi aloqalar va o'zgarishlar guruhning faoliyatini, muvaffaqiyatini va ijtimoiy rolini belgilaydi. Guruh dinamikasi deganda, guruh a'zolarining o'zaro ta'sirlarining o'zgarishi va guruhning umumiy holatini tushunishga yordam beradigan

Date: 21stDecember-2024

o'zaro aloqalar tarmog'i tushuniladi. Guruhlar o'z ichida bir nechta turli rollarni amalga oshiruvchi a'zolarini o'z ichiga oladi. Masalan, liderlar, muvofiqlashtiruvchilar, tashkiliy shaxslar, va individual a'zolar mavjud. Guruhdagi har bir a'zo o'z rolini bajaradi va guruh dinamikasi shu rollarning o'zaro ta'siri orqali shakllanadi.

Guruhlar turli maqsadlarni amalga oshirish uchun birlashadi, ammo har bir guruhning o'ziga xos ijtimoiy normalari, qoidalari va tuzilishi mavjud. Ijtimoiy psixologiyada guruh tuzilishi, ularning muvofiqligi, ijtimoiy normativlar va qarorlar qabul qilish jarayonlari kabi masalalar tahlil qilinadi. Guruhlarning tuzilishi individual a'zolarini birlashtirish va jamiyatda birgalikda ishlash uchun zarur bo'lgan aloqalarni belgilaydi.

Ijtimoiy ta'sir va konformizm

Ijtimoiy ta'sir, insonlarning o'z guruhlaridagi boshqalarga nisbatan qanday o'zgarishlar va ta'sirlar orqali o'z xulq-atvorlarini moslashtirishi jarayonidir. Ijtimoiy ta'sir guruh ichida odamlarning qaror qabul qilishlari, xulq-atvori va fikrlarining o'zgarishiga olib keladi. Bu ta'sirning kuchi va shakli turli holatlarga bog'liq bo'lib, har bir ijtimoiy guruh o'z a'zolarini qanday ta'sir qiladi.

Konformizm — bu ijtimoiy ta'sirning bir shakli bo'lib, unda individ o'zining xulq-atvorini yoki fikrini guruhning qoidalari yoki fikrlariga moslashtiradi. Konformizm ijtimoiy psixologiyada keng o'rganilgan, chunki u ijtimoiy aloqalarda va guruhdagi rollarda qanday o'zgarishlar sodir bo'lishini tushuntiradi. Asosiy jihat shundaki, individ guruhning ko'rsatmalariga muvofiq xulq-atvorda bo'lishi mumkin, ba'zida o'zining ichki qarashlariga qarshi chiqib. Boshqacha aytganda, guruhning qoidalari va talablariga moslashish, ijtimoiy ta'sirning kuchli shakllaridan biridir.

Guruhlar va jamiyatlar ko'pincha konformizmni rag'batlantiradi, chunki bu guruhdagi ijtimoiy tartibni saqlashga yordam beradi. Lekin, konformizmni ortiqcha kuchaytirish, insonning shaxsiy fikrini va mustaqil qaror qabul qilish qobiliyatini pasaytirishi mumkin. Konformizm psixologik nuqtai nazardan ijtimoiy normativlarga moslashish bilan bog'liq va bu, ko'pincha, guruhda birlashishni va ijtimoiy xavfsizlikni ta'minlashga qaratilgan.

Liderlik va guruh ta'siri

Liderlik guruhlar uchun juda muhim tushuncha hisoblanadi. Liderlar guruhni yo'naltiradigan, uning maqsadlarini belgilab beradigan va guruh a'zolarini rag'batlantiradigan shaxslar bo'lib, ular ijtimoiy ta'sir va guruhning umumiy faoliyatini shakllantiradilar. Liderlik turli xil shakllarda bo'lishi mumkin, masalan, avtoritar, demokratik yoki laissez-faire usullar bilan boshqarish. Liderlar o'z guruhlarining maqsadlariga erishishda muhim rol o'ynaydi va guruhning ijtimoiy va psixologik holatini ta'sir qilishda katta ahamiyatga ega.

Liderlar ko'pincha guruhning ijtimoiy normativlariga ta'sir qiladigan, qarorlar qabul qilishda yordam beradigan va guruh a'zolarini o'z maqsadlariga yetaklaydigan shaxslar sifatida taniladi. Ularning harakatlari guruh a'zolarining xulq-atvorini belgilaydi va guruhning samaradorligini ta'minlaydi. Shu bilan birga, guruhning tuzilishi va tashkil etilishi, liderlikni amalga oshirishda yirik rol o'ynaydi.

Date: 21stDecember-2024

Xulosa:

Ijtimoiy psixologiya guruhlar va ijtimoiy ta'sirlarning inson xulq-atvoriga ta'sirini o'rganadi. Guruhlar va ijtimoiy ta'sirlar insonlarning qarorlar qabul qilishida, xulq-atvorida va fikrlarida katta rol o'ynaydi. Guruhlarning tuzilishi, rollari, liderlik va konformizm kabi omillar ijtimoiy ta'sirning psixologik aspektlarini belgilaydi. Konformizm, guruh dinamikasi, ijtimoiy normativlar va liderlik insonlarning ijtimoiy aloqalarida asosiy o'rin tutadi. Ijtimoiy psixologiya bu jarayonlarni tushunishga yordam berib, guruhlar va jamiyatdagi o'zgarishlarning psixologik asoslarini aniqlaydi. Shu tariqa, ijtimoiy ta'sirlar guruhlar va ijtimoiy tizimlarning shakllanishi va rivojlanishida muhim ahamiyatga ega.

ADABIYOTLAR RO'YXATI:

1. qizi Fattullayeva, M. M. (2024). O 'QUVCHILARNI BADIY USLUBDAGI MATNLARNI YARATISHGA O 'RGATISH. PEDAGOG, 7(5), 653-663.
2. Fattullayeva, M. M. (2024). O 'QUVCHILARNING KOMMUNIKATIV KOMPETENSIYALARINI SHAKLLANTIRISHDA ERTAKLAR O 'QITISHNING NAZARIY VA METODIK ASOSLARI. PEDAGOG, 7(4), 243-248.
3. Fatullayeva, M., & Raxmatova, G. (2024). TANLOVLARNING MAZMUNI VA ULARNI TASHKIL QILISH USULLARI. Modern Science and Research, 3(11), 551-556.
4. Ситора, И. А. (2024). РАЗВИТИЕ СОЗНАНИЯ И ОБУЧЕНИЕ СТУДЕНТОВ ПОНЯТИЯМ БЕССОЗНАТЕЛЬНОГО. Multidisciplinary Journal of Science and Technology, 4(3), 157-163.
5. Ikromova, S. A. (2022). MILLIY VA DINIY QADRIYATLARNING INSON TARBIYASIDAGI O'RNI. Экономика и социум, (12-2 (103)), 675-678.
6. Akbarovna, I. S. (2023). THE DEVELOPMENT OF CONSCIOUSNESS AND THE TEACHING OF CONCEPTS OF THE UNCONSCIOUS TO STUDENTS. TECHNICAL SCIENCE RESEARCH IN UZBEKISTAN, 1(5), 107-114.
7. Akbarovna, I. S. (2024). PEDAGOGIK MAHORAT ASOSLARINI O'ZLASHTIRISH. Multidisciplinary Journal of Science and Technology, 4(3), 888-893.
8. Akbarovna, I. S. (2024). МАТЕМАТИК TUSHUNCHALARNI SHAKLLANISHINING AHAMIYATI. Multidisciplinary Journal of Science and Technology, 4(3), 900-905.
9. Akbarovna, I. S. (2023). MILLIY HARAKATLI O'YINLARNING BOLALAR TARBIYASIDAGI IJTIMOY-PSIXOLOGIK XUSUSIYATLARI.
10. Akbarovna, I. S. (2024). THE IMPORTANCE OF FORMING MATHEMATICAL CONCEPTS. Multidisciplinary Journal of Science and Technology, 4(3), 912-917.
11. Ikromova, S. (2023). INTERPRETATION OF THE PSYCHOLOGICAL SAFETY FACTOR IN RELATION TO DESTRUCTIVE INFORMATION IN ADOLESCENTS. Modern Science and Research, 2(9), 390-394.
12. Akbarovna, I. S. (2023). O'smirlarda destruktiv axborotlarga nisbatan mafkuraviy immunitet shakllantirish.
13. Икромова, С. А. (2024). ЭТАПЫ ПСИХОЛОГИЧЕСКОЙ КОНСУЛЬТАЦИИ. Multidisciplinary Journal of Science and Technology, 4(3), 875-881.

Date: 21stDecember-2024

14. Akbarovna, I. S. (2024). PSIXOLOGIK XIZMAT ASOSLARI. PSIXOLOGIYA VA SOTSIOLOGIYA ILMIY JURNALI, 2(4), 54-60.
15. Ikromova, S. A. (2024). BASICS OF PSYCHOLOGICAL SERVICES. PEDAGOG, 7(5), 670-676.
16. Akbarovna, I. S. (2024). PSIXOLOGIK MASLAHAT BOSQICHLARI. Multidisciplinary Journal of Science and Technology, 4(3), 860-866.
17. Akbarovna, I. S. (2023). Adolescence during Destructive Behavior Appearances the Problem Learning Condition. Intersections of Faith and Culture: American Journal of Religious and Cultural Studies (2993-2599), 1(9), 105-109.
18. Akbarovna, I. S. (2023). Study of the Formation of Ideological Immunity By Foreign and Russian Researchers. American Journal of Public Diplomacy and International Studies (2993-2157), 1(9), 235-239.
19. Ikromova, S. A. (2023). Formation of Ideological Immunity to Destructive Information. Intersections of Faith and Culture: American Journal of Religious and Cultural Studies (2993-2599), 1(9), 50-54.
20. Ikromova, S. A. (2023). SHAXS OG 'ISHGAN XULQINING KO 'RINISHLARI VA DESTRUKTIV AXBOROTLARNING KO 'RINISHLARI. Educational Research in Universal Sciences, 2(11), 528-532.
21. Икромова, С. А. (2023). ФАКТОРЫ ФОРМИРОВАНИЯ ИММУНИТЕТА К ДЕСТРУКТИВНЫМ ИДЕЯМ У ПОДРОСТКОВ. European research, (3 (81)), 47-49.
22. Akbarovna, I. S. (2023). NEUROPHYSIOLOGY BASIS OF HORMONES. TECHNICAL SCIENCE RESEARCH IN UZBEKISTAN, 1(5), 68-77.
23. Akbarovna, I. S. (2024). THE IMPORTANCE OF PEDAGOGICAL MANAGEMENT IN EDUCATION. PSIXOLOGIYA VA SOTSIOLOGIYA ILMIY JURNALI, 2(4), 40-46.
24. Akbarovna, I. S. (2024). STAGES OF PSYCHOLOGICAL CONSULTATION. PEDAGOG, 7(4), 328-334.
25. Akbarovna, I. S. (2023). RESEARCH METHODS OF YOUTH PSYCHOLOGY. International Multidisciplinary Journal for Research & Development, 10(12).
26. Akbarovna, I. S. (2023). SOCIO-PSYCHOLOGICAL FACTORS OF BEHAVIOR FORMATION IN ADOLESCENTS. TECHNICAL SCIENCE RESEARCH IN UZBEKISTAN, 1(5), 184-191.
27. Akbarovna, I. S. (2023). NEGATIVE AND POSITIVE CHANGES IN ADOLESCENT BEHAVIOR. TECHNICAL SCIENCE RESEARCH IN UZBEKISTAN, 1(5), 192-197.
28. Akbarovna, I. S. (2023). Destruktiv axborotlarga nisbatan mafkuraviy immunitet shakllantirish ijtimoiy muammo sifatida. Barqaror Taraqqiyot va Rivojlanish Tamoyillari, 1(6), 26-29.
29. Akbarovna, I. S. (2023). YOSHLARDA DESTRUKTIV G'OYALARGA QARSHI IMMUNITET HOSIL QILISH OMILLARI.
30. Akbarovna, I. S. (2023). TALABA YOSHLARDA MAFKURA TUSHUNCHASI VA MAFKURAVIY IMMUNITETNI SHAKLLANTIRISH.
31. Ikromova, S. A. (2023). Cognitive processes and their description in psychology. TECHNICAL SCIENCE RESEARCH IN UZBEKISTAN, 1(5), 115-133.

Date: 21stDecember-2024

32. Akbarovna, I. S. (2024, April). BOSHLANG'ICH SINFLARDA SINFDAN TASHQARI MASHG 'ULOTLAR. In International conference on multidisciplinary science (Vol. 2, No. 4, pp. 27-32).
33. Akbarovna, I. S. (2024, April). BOSHLANG'ICH TA'LIMDA TA'LIM MASALASI. In International conference on multidisciplinary science (Vol. 2, No. 4, pp. 21-26).
34. Ikromova, S. A. (2023). FACTORS IN THE DEVELOPMENT OF IMMUNITY TO DESTRUCTIVE IDEAS IN ADOLESCENTS. Innovation in Science, Education and Technology.
35. Ikromova, S. (2023). Formation of ideological immunity to destructive information in teenagers. Modern science and research, 2(5), 1009-1014.
36. Ikromova, S. (2023). CONCEPT OF IDEOLOGY AND FORMATION OF IDEOLOGICAL IMMUNITY IN YOUTH STUDENTS. Modern Science and Research, 2(6), 1223-1226.
37. Ikromova, S. (2024). PEDAGOGIK TEXNOLOGIYA SHAKLLARI VA MAZMUNI. Multidisciplinary Journal of Science and Technology, 4(3), 918-924.
38. Akbarovna, I. S. (2023). Formation of Ideological Immunity to Destructive Information in Adolescents. American Journal of Public Diplomacy and International Studies (2993-2157), 1(10), 119-122.
39. Akbarovna, I. S. (2024). THE IMPORTANCE OF COMPARATIVE PEDAGOGY IN PRESCHOOL EDUCATION. MASTERS, 2(8), 22-27.
40. Akbarovna, I. S. (2024). O'QITUVCHINING KASBIY MALAKALARI. MASTERS, 2(8), 15-21.
41. Akbarovna, I. S. (2024). ЗНАЧЕНИЕ СРАВНИТЕЛЬНОЙ ПЕДАГОГИКИ В ДОШКОЛЬНОМ ОБРАЗОВАНИИ. PSIXOLOGIYA VA SOTSIOLOGIYA ILMIY JURNALI, 2(7), 14-20.
42. Akbarovna, I. S. (2024). ПРОФЕССИОНАЛЬНЫЕ НАВЫКИ УЧИТЕЛЯ. PSIXOLOGIYA VA SOTSIOLOGIYA ILMIY JURNALI, 2(7), 7-13.
43. Akbarovna, I. S. (2024). PROFESSIONAL SKILLS OF THE TEACHER. WORLD OF SCIENCE, 7(8), 1-7.
44. Akbarovna, I. S. (2024). МАКТАБГАЧА ТА'LIMDA Qiyosiy PEDAGOGIKANING AHAMIYATI. WORLD OF SCIENCE, 7(8), 8-13.
45. Akbarovna, I. S. (2024). SPORT O 'YINLARI REJASI ORQALI SOG 'LOM TURMUSH TARZINI SHAKLLANTIRISHNING PSIXOLOGIK OMILLAR. MASTERS, 2(5), 91-97.
46. Akbarovna, I. S. (2024). A HEALTHY FAMILY ENVIRONMENT AS A SOCIAL FACTOR IN PREPARING YOUNG PEOPLE FOR FAMILY LIFE. WORLD OF SCIENCE, 7(5), 529-535.
47. Akbarovna, I. S. (2024). ЗДОРОВАЯ СЕМЕЙНАЯ СРЕДА КАК СОЦИАЛЬНЫЙ ФАКТОР ПОДГОТОВКИ МОЛОДЕЖИ К СЕМЕЙНОЙ ЖИЗНИ. MASTERS, 2(5), 98-104.
48. Ikromova, S. (2024). FORMS AND CONTENT OF PEDAGOGICAL TECHNOLOGY. Multidisciplinary Journal of Science and Technology, 4(3), 933-939.
49. Akbarovna, I. S. (2024). MASTERING THE BASICS OF PEDAGOGICAL SKILLS. Multidisciplinary Journal of Science and Technology, 4(3), 882-887.

Date: 21stDecember-2024

50. Akbarovna, I. S. (2024). ПСИХОЛОГИЧЕСКИЕ ФАКТОРЫ ФОРМИРОВАНИЯ ЗДОРОВОГО ОБРАЗА ЖИЗНИ ЧЕРЕЗ ПЛАН СПОРТИВНЫХ ИГР. WORLD OF SCIENCE, 7(5), 521-528.
51. Akbarovna, I. S. (2024). SPORTCHILAR FAOLIYATINI O'RGANISHNING UMUMIY PSIXOLOGIK USULLARI. WORLD OF SCIENCE, 7(5), 536-543.
52. Akbarovna, I. S. (2024). PROCEDURE FOR CREATING PSYCHOLOGICAL TEST PROGRAMS. PEDAGOG, 7(6), 153-159.
53. Икромова, С. (2024). ФОРМЫ И СОДЕРЖАНИЕ ПЕДАГОГИЧЕСКОЙ ТЕХНОЛОГИИ. Multidisciplinary Journal of Science and Technology, 4(3), 925-932.
54. Икромова, С. А. (2024). ОСВОЕНИЕ ОСНОВ ПЕДАГОГИЧЕСКИХ НАВЫКОВ. Multidisciplinary Journal of Science and Technology, 4(3), 894-899.
55. Икромова, С. А. (2024). ВАЖНОСТЬ ФОРМИРОВАНИЯ МАТЕМАТИЧЕСКИХ ПОНЯТИЙ. Multidisciplinary Journal of Science and Technology, 4(3), 906-911.
56. Икромова, С. А. (2023). O'SMIRLARDA DESTRUKTIV AXBOROTLARGA NISBATAN MAFKURAVIY IMMUNITET HOSIL BO'LISHINING O'ZIGA XOS PSIXOLOGIK XUSUSIYATLARI: Ikromova Sitora Akbarovna Osiyo xalqaro universiteti assistenti. Образование и инновационные исследования международный научно-методический журнал, (10), 333-336.
57. Ikromova, S., & Ziyodullayeva, M. (2024). DEVIANT XULQ-ATVOR. Modern Science and Research, 3(11), 576-579.
58. Икромова, С., & Джумаева, Ф. (2024). ОРИЕНТИРЫ ОБРАЗОВАНИЯ В УЗБЕКИСТАНЕ И В ДРУГИХ СТРАНАХ. Modern Science and Research, 3(11), 540-546.
59. Икромова, С. А. (2024). ОСНОВЫ ПСИХОЛОГИЧЕСКОЙ СЛУЖБЫ. PSIXOLOGIYA VA SOTSIOLOGIYA ILMIY JURNALI, 2(4), 47-53.
60. Haqqulova, D. (2024). ADABIYOTSHUNOS OLIM ABDURAHMON GO 'ZALNING TADQIQOTLARI XUSUSIDA. PEDAGOG, 7(5), 548-555.
61. Haqqulova, D. (2024). ABDURAHMON GO 'ZAL-YASSAVIYSHUNOS. PEDAGOG, 7(6), 8-15.
62. HAQQULOVA, D. (2023). BADIYLIK MASALALARI TADQIQIDA OLIM MAHORATI. Наука и технология в современном мире, 2(5), 5-11.
63. Jalolov, T. S. (2023). MATH MODULES IN C++ PROGRAMMING LANGUAGE. Journal of Universal Science Research, 1(12), 834-838.

